

Daugavalt üle-luikede järve mandariiniga Ülemiste äärde

VIESTURS JANSONS ESIETENDUSE EEL

Täna õhtul esietenduvad Estonia Teatris koim lühiballetti. Esimeses, **M i n k u s e** "Paquitas" on Kaie Kõrbi partneriks taas Läti Ooperi- ja Balletiteatri solist **VIESTURS JANSONS**.

Kuidas sattusite Estonia Teatri lavale?

VIESTURS JANSONS: "Estoniaga olen seotud ammu, aga sellele lavale ma kõigepealt ei sattunudki – debüteerisin teie trupi solistina 80. aastate keskel Estonia "Luikede järve" etendustel. Kolta-Järvel ja Narvas. Tollal oli mu partneriks Tatjana L a i d , kellega tegime "Luikede järve" ka Tallinnas ning ühe etenduse Glazunovi "Raimondat", mille ma Tallinna jaoks kolme päevaga ära õppisin.

Esimene etendus Kaie Kõrbiga oli 29. septembril 1990, samuti "Luikede järve". Meie koostöö jätkus Minkuse "Don Quijotega" ja kestab tänini.

On teil ka ühised võõrusreisid?

"Hiljuti esinesime koos Kaie Kõrbiga Vjatšeslav G o r d e j e v i "Vene Balleti" solistidena Inglismaal, Soomaal, Austrias, Belgias, Saksamaal. Need olid kontserdikavad. Kaie ja minu ühisrepertuaaris oli kauss numbrit, mis vahetuisid kontserdist kontseriti: pas de deux'd "Giselle'ist", "Don Quijotest" ja "Luikede järvest", II vaatuse adagio "Luikede järvest", katkend Lazarevi "Antoniussest ja Kleopatrast" ning üks uus number, mille Gordejev meile Jean-Michael Jarre'ile tuginedes seadis ja mille pealkiri võiks kõlada ehk "Igaühel oma lõbu". Soolonumbriks oli Gordejev Kaiele seadnud "Gioconda" Ponchielli muusikale. Minule lavastas Gordejev soolonumbri "Walpurgi öö" Gounod' muusikale, aluseks Lav-

rovski koreograafia."

Kas koduteatris pahaks ei panda, et nii tihedalt Eesti kultuuri heaks töötate, tantsite ju Riias sellevõrra vähem?

"Läinud hooajal tantsisin tõiesti peamiselt Tallinnas ja on juhtunud, et keegi vaatabki Riias sellele viltu. Ent meie teater on teatavasti juba pikemat aega remondis. Etendusi antakse kas Kunsti- või Operiteatri laval, aga balletiõhtuid on vähe, kuu kohta võib-olla viis. Kui koorumus on väike, siis on kiisiatv, kas tantsijad suudavad püsida vormis, kõrgvormist rääkimata. Ka vajab balletisolist loomult erinevaid rolle, ent olukorras, kus statsionaar puudub, on teatri juhtkonnal väga raske pidada repertuaari kavandamisel silmas iga artisti arenguvajadusi.

Kuulun Riia teatri koosseisu, aga alates sellest hooajast minu soovil lepingu alusel: kuupalka ma ei saa, mulle makstakse ainult etenduste pealt. Ma pole kunagi keeldunud Riias tantsimast, ei jätnud ma eelmisel hooajal ära ühtki planeeritud etendust. Kui kevadel 1991 esines Riia teater Tallinnas, siis kujunes nii, et tantsisin kõikide balletitenduste juhtpartiid... Olen Riias ütelnud, et teen oma teatri heaks kõik, mida soovitakse, ent mul on vaja, et soovid oleksid konkreetseid – pean ju seisma hea selle eest, et saaksin viia oma tööd Riias ja Tallinnas ajaliselt kooskõlla."

Kus tunnete end vabamalt – kas Riia või Tallinna publiku ees?

"Riias on mu publikutunnetus,

Vambola Salupuu foto

erutus muidugi teistsugune. Tean, et on inimesi, kes on jälginud mu arengut paljude aastate vältel, kes tulevad teinekord ehk just minu pärast teatrisse, ja ma ei saa endale lubada, et neid pinnalise esinemisega kurvastaksin. Aga üldiselt lähen alati lavale sooviga endast kõik täielikult anda, olgu see Riias, Lätimaa väiksemates paikades, Tallinnas või kaugemal Euroopas.

Oma publikut on mulle Tallinnaski tekkinud – nad ei andestaks, kui midagi kergemalt võtaksin."

Siinne kriitika – niipalju kui teda üldse on – pole teis erillis puudusi leidnud. Aga Läti kriitika?

"Vaieldud on mu partiide üle "Giselle'is", "Don Quijotes". Suhtun sellesse normaalselt: kui su üle vaieldakse, järelikult sind vaadatakse, sa lähed inimestele korda

Kiitus meeldib muidugi igale artistile, mullegi. Aga õnneks on mul naine, kes ei lase rahulollu laskuda:

Gunta Balina, meie teatri balletisolist. Neid etendusi on olnud väga harva, mis puhul ta mulle on ütelnud, et nüüd olid sa hea – neid on olnud vähem kui käel sõrmi. Olen talle tänulik. Sest näitlejale on kõige ohtlikum, kui ta satub eufoorilisse rahulollu ega suuda end käinelt hinnata. Kunagi on minulgi olnud selliseid hetki..."

Kui esmaspäeval tutvustati Estonia Teatri talveaias eelseisvat balletiõhtut, siis öeldi, et Bartóki "Võlumandariin" on teile võõras teos.

"See on põhimõtteliselt õige, ehki olen "Võlumandariinis" tantsinud – rohkem kui kümne aasta eest, oma Riia põhipartneri Lita Beirise loominguõhtul.

Kui klassikaline ballett, olgu "Luikede järve" või "Raimonda", on lavastajate omapärasest hoolimata alati sama, erinevused on ainult nüanssides, siis nn. nüüdisballettide puhul pole olemas koreograafilisi lahendusi, mida kanoonilisena tunnustatakse. Võib-olla loetakse nüüdisklassikaks Lavrovski "Romeot ja Juliet", Grigorovitši "Spartacust" ja "Legendi armastusest", aga peale endise N. Liidu neid mujal ju lavale ei tooda. Ainus ehtne nüüdisklassika on ehk Birgit Cullbergi "Preili Julie", mida minulgi oli õnne tantsida Estonias.

Mai Murdmaa "Võlumandariin" pole päriselt sama teos, mis oli Riias. Meil oli ta ebareaalsem, sümbolistlikum. Mai Murdmaa "Võlumandariin" seisab lähemal sellele, mida Bartók ise oli soovinud laval näha. See on hoopis teine kontseptsioon, teistsugune mõtlemine. Seda ma "Raimonda" moel kolme päevaga "ära ei õpi". Loodan tantsida

koos Kaie Kõrbiga "Võlumandariini" 27. veebruaril.

Ka "Paquita" pole mulle võõras. Tantsisime koos Lita Beirisega seda korra Vilniuses."

Mainisite Lita Beirise loominguõhtut, aga teie oma loominguõhtu?

"See valmis 80. aastate lõpus koostöös Mai Murdmaaga: Kuldar S i n g i "Surma ja sünni laulud" ning Tšaikovski VI sümfoonia. Kavatsesime tuua selle ka Tallinna eelmisele nüüdiskoreograafia festivalile, kuid jaanuarisündmuste tõttu tekkis paljudel puht inimlikke põhjusi, miks me ei saanud kodust lahkuda.

Mu loominguõhtul oli õnne – vähemalt 7 esituskorda olid garanteeritud. Nimelt oli Riia teatris kujunenud välja abonemendisüsteem, mis kasvas lõpuks 7 abonemendini. Kui inimene ostis abonemendi nr. 1, siis omandas ta kindla koha hooaja kõigil esietendustel, kui abonemendi nr. 2, siis uuslavastuste teistel etendustel jne. Abonemendid olid populaarsed, neid oli raske saada."

Mai Murdmaa viibib praegu USAs. Valmistate ette tema "Võlumandariini" tema enese juuresolekuta?

"Ka Cullbergi "Preili Julie" valmistas Estonias ette tema assistent.

Meiega töötab repetiitor Aime L e i s , kes tunneb Murdmaa loominguulist kavatsust väga hästi. Arvan, et meiega Kaiega teame, mida on Murdmaa oma teosega tahtnud. Artistide olukord pole laita: käed on küllaltki vabad, et rakendada oma fantaasiat – juhul, kui seda on."